Balogh István

Nagyszünet

Korán reggel járok a boltba. Lemenő Hajnalcsillag ébreszt, aztán mocorgok még kicsikét a takaró alatt. Vigyázok, föl ne ébresszem a kedvest. Ő rosszabb alvó, vigyáznom kell nagyon az álmára!

Megesik többször, hogy szerencsésen szököm ki mellőle, ilyenkor kilopódzom a lakásból, el a boltba, ha piacnap van, akkor oda is, mert éppen utamba esik.

Ezen a napon, amelyről most megemlékezem, csoda történt velem! Visszaaludtam! Feleségem ébresztett, kész a kávé, álomszuszék! És nevetett hívogatásával olyan jóízűen, hogy az ablak alatti fáról felelgettek is neki a madárkák, akik a friss vízre gyülekeztek.

Állandóan sötét a szobánk, ahol nyugalomra hajtjuk fejünket, most meg világos van! És nem ébredtem föl még a redőnyök zörgésére sem! Ám a frissen főtt törökkávé illata azonnal tágra nyitja orrlikaimat, szaglászom, mint a zabot érző pejkó. Szemem is kipattant azonnal!

Míg öltözködöm, és élvezem a kávé lelkembe hatolását, életem első nagyszünetét képezi le a pompás illat. Feleségem észreveszi rajtam a válto-zást. Talán valami külső jel is segít neki ebben, mert azonnal rám kérdez.

– Mi van veled?

– Semmi, csak a kávéillat játszik lelkemben.

Fölcsillan a szeme.

– Milyen játék zajlik benned?

– A legelső iskolai nagyszünetem. Érzem, látom, mintha moziban bámulnám.

– Erre aztán nagyon kíváncsi vagyok!

Leülünk a kávé mellé.

Kortyolgatom lassan a pompás barna lét. Illata csiklandozza mesélő-kémet.

– Első nagyszünetem 1968. október 7-én zajlott le. Ám, hogy pontos legyek, azt megelőzte az első tanári lyukas órám, amely után következett az iskolai nagyszünet.

A nagyszünet a diák behatárolt, ám mégis kedves szabadsága. Leg-inkább öt perccel hosszabb, mint a többi, de ez az öt perc örökkévalóság tud lenni! Diákkoromban rúgtuk a labdát az Árvay iskola salakos udvarán, olyanok lettünk a nagy csata végén, mint az ördögök. Csöngőszóra sora-koztunk az udvari pumpáskút előtt, vagy öten mosdottunk egyszerre, és pillanatok alatt ragyogott a képünk, loholhattunk az órára. Tanulás közben

aztán a sétáló pedagógus gyakran figyelmeztette a fiútársadalom nagy részét, a füled mögött is mosakodj, hékás!

Sárgacsőrű tanárkoromban életem első munkanapja igencsak rázósra sikeredett. A második tanóra után számomra félelmetesen kezdődött az első nagyszünet. A zentai Emlékiskolában léptem először diákok elé, s behajóztatásomat követően, miután az igazgató betette maga mögött a tanári szoba ajtaját, elém állt Erzsike kolléganőm:

– Pista, magának lyukas órája van ma a nagyszünet előtt.
– Lyukas bizony a második órám.
– Pompás! Maga főzi meg a törökös kávét.
– Törökkávét? Én?
– Hát ki más?
– De én nem tudok kávét főzni!
– Akkor tanulja meg!
– Kitől?

Karon ragadott az én drága kolléganőm, bevezetett a tanári könyvtárba. Ez egy kis, hosszúkás terem volt a tanári mellett.

– Itt a rezsó. Itt a kávé!
– De hát ez három tízdekás zacskó!
– Huszonhat csésze kávé készül. Ha maga is iszik, akkor huszonhét.
– Én nem iszom – ejtettem ki a számon bizonytalanul.
– Az nem baj. Attól még maga főzi minekünk a nagyszüneti adagot.

Végül csak megjegyeztem, hogyan is készül a törökkávé.

Huszonhat csésze vizet mérek a zománcozott kancsóba, mert az volt a közös *dzsezvánk*, ugyanannyi csapott kiskanál cukrot, végül, amikor éppen forrni kezd ez a cukros víz, érzékelem majd a pontos pillanatot, mert fölfölbuggyan. Azonnal vegyem le a kancsót a rezsóról, mérjek bele huszonhat kiskanál kávét, keverjem a vízbe, de úgy ám, hogy a kanál ne érje az edény oldalát vagy a fenekét. Tegyem vissza az kávésedényt a tűzre, de helyén legyen a szemem és az agyam, mert habot vet és emelkedni kezd a lé, és ha nem kapom le idejében, kifut az egész! Ha minden jól ment, akkor a *kávéfölt* rakjam szét a findzsákba, vigyázzak, mindenkinek jusson ám belőle! Utána már csak a szétöntés, a porciózás következik.

Ment minden a maga útján, izzadtam azon a lyukas órán, mint nemrég a gimnáziumban Dódi bácsi matekpéldái fölött, de első kávémmal nem hoztam szégyent a férfitársadalomra! A nagyszünetben sorjáztak befelé a tanárnők, leült mindenki a megszokott helyére, én meg lapítottam a sarokban.

– Jó erős kávét főzött, Pista! – dicsérgettek a hölgyek.

Már el is bíztam volna magam, amikor Erzsike kereste a maradék kávét. Fél zacskó kávénak meg kell maradnia, hangoztatta. Hol van?

– Elég sem lett – szaladt ki ijedtemben a számon.

– Hogyhogy? – vonta szigorúra szemöldökét a nagyszünet kávéparancsnoka.
– Huszonhárom kanállal volt csak a három zacskóban.
– Mindössze?
– A huszonharmadik már igen csapottra sikeredett…
– Menjen a csudába, tehetségtelen férfi! – dorgált Erzsike.

Nem tudom, milyen képet mutatott a pofalemezem, de akkora kacagás kerekedett a nagyszüneti kávékóstolgatás közben, hogy hatalmas robajjal kivágódott a tanári könyvtárterem ablaka, egyenest az égnek csapódott, de úgy ám, hogy léket ütött a kék felületen, így az unatkozó arkangyalok is rácsodálkozhattak a zentai nagyszünet kávéünneprére!

És most itt van, nálam már régóta tart a legnagyobb szünet. A kávét mindig a feleségem főzi. Ha nincs itthon, ami nagyon ritka jelenség nálunk, akkor én nem kávézom.

E napon később érek a boltba.

Vásárlásom után irány a parkoló. Mielőtt kocsiba szállnék, megszólal a szemben lévő iskola csöngője.

Órámra nézek: 9.35. Nagyszünet.

Áthallatszik hozzám a tanoda boldog gyerekzsivaja. Kellemes a fülemnek. Kicsit még a szívem is elszorul.

– Öreg tanár! – szól rám ágról a varjú.

Fölcipelem a lépcsőn a csomagjaimat. Leadok mindent a feleségemnek. Csak bólint, nem terem szó a száján. Nem felejtettem el semmit.

Szerencsémre.

Ritka hazatérés.

Általában elfelejtek valamit. Ilyenkor következik a kiskorúsítás. olyan vagy, mint egy pisis gyerek! Holnap cetlivel mész a boltba! Fölírod, mit kell megvásárolnod!

Soha nem írom föl.

Mire eszébe jutna a szamárvezető, én már el is indultam.

Betérek a szobámba.

Nézem, keresett-e valaki?

Szerkesztők néha szóvá tesznek ezt-ezt szövegeim kapcsán.

Barátaim, ismerőseim közléseit keresem.

Senkinek sem hiányzom.

Nagyon egyedül vagyok.

Súlyos csönd van körülöttem.

Felségem az ebédet rendezi.

Kávénál reggel megbeszéltük, mi lesz a mai ebéd, de most éppen nem jut eszembe semmi a déli lakomáról!

A konyhába kellene mennem. Megnézhetném, mi készül? Megérezném bár az illatáról!

Ha kiülök kedvesemhez, erőteljesen kibuggyan a szópatak, itt most éppen láb alatt vagy!

Kemény kerítésnek érzem a csöndet. Nem tölti meg gyerekzsivaj a világom, nincs a tanári szoba tereferéje, és nem jelzi a nagyszünet végét csöngőszó.

De talán mégis.

Néha tanítani szoktam álmomban. Olyankor mindig a zentai Emlék-iskola katedráján állok. 1968. október hetedike van, az órarend szerinti harmadik óra. Az V. b osztályban nézek szembe nebulóimmal.

Tiszta égről leragyogó csillagok.

2026. szeptember 15 – 24.